

De tien vluchtelingenkampen langs de Thais-Birmese grens – met in totaal 137.000 vluchtelingen – raken overvol. Nu de beloofde Birmese verkiezingen van deze herfst dichterbij komen, zal het aantal vluchtelingen naar verwachting zelfs stijgen. In het grootste kamp, Mae La (40.000 vluchtelingen), verblijven veel christelijke Karen. Ondanks het gebrek aan toekomstperspectief houden zij hoop – op God en op een eigen land. “Het Birmese leger kan óns doden, maar onze hoop niet.”

Birmese vluchtelingen: zonder status, maar niet zonder hoop

“Voordat ik in Mae La belandde, wilde ik mechanicus en wetenschapper worden – om wapens te ontwikkelen. Ik dacht: met goede wapens kunnen we de Birmese militairen verslaan. Nu weet ik: zonder God kunnen we niets.”

Aan het woord is Saw Eh Pho (23). Hij kwam in 2006 naar Mae La om te studeren aan de bijbelschool. Een gids loodste hem in drie dagen door de gevaarlijke jungle. “Ik nam alleen een kleine tas met twee paar kleren en een lange broek mee. Vanwege de onderdrukking was ik toch al niet rijk, dus ik hoefde niet veel achter te laten.” Zijn zus, die inmiddels in Noorwegen woont, zei dat Mae La een goede studieplek was en dat ze hem financieel zou ondersteunen. Een andere zus en twee broers van Eh Pho zijn al na de studentenopstanden in 1988 naar het buitenland gevlucht. Tot die tijd leefden ze in de hoofdstad van de Karenstaat, onder Birmese controle. Eh Pho: “De Birmese economie is heel slecht; we hadden weinig geld om naar school te gaan. Mae La is een goede plek om bijvoorbeeld mijn Engels te verbeteren, door veel met buitenlanders te praten. Maar makkelijk is het niet; ik leef hier nu alleen, mijn

‘Wij leven hier als dieren in een dierentuin’

vader heb ik drie jaar niet gezien. Ik heb geen paspoort, geen Birmese identiteitskaart, geen vluchtelingenstatus – niets.” Dan, vastberaden: “Maar ik vind dat geen probleem; mijn identiteit ligt in God.”

Dierentuin

Het verhaal van Eh Pho is exemplarisch voor de meeste vluchtelingen in Mae La. Niettemin zie je weinig verbitterde gezichten als je rondloopt in het immense vluchtelingenkamp. Eerder krijg je een vriendelijk knikje of zelfs een stralende lach toegeworpen. Meisjes dartelen in hun fleurige kleding zingend rond, anderen spelen gitaar en de jongens voetballen op de zongeharde stoffige ondergrond. Maar toch. Als de van nature verlegen Karen hun verhaal durven te doen, komt de harde realiteit boven tafel. Hier, in dit wonderschone groene heuvellandschap, vijftig kilometer ten noorden van de Thaise grensplaats Mae Sot, leven zij ‘als dieren in een dierentuin’ – aldus Eh Pho. Sommigen leven in Mae La vanaf het eerste uur, nu twintig jaar geleden. Vanwege onder andere goede handelsrelaties tussen Birma en Thailand hoeven de Bir-

Karen-leerlingen luisteren aandachtig naar hun docent.

mese vluchtelingen niet op Thaise steun te rekenen. Thaise officieren bepalen wie erin en eruit mag, maar met het Birmese leger aan de andere kant van de grens-

‘Het leger van Birma mag elke Karen die ze buiten hun eigen gebied tegenkomen, doodschieten’

heuvel is veiligheid nooit gegarandeerd. Diverse hulporganisaties onder de vlag van de Verenigde Naties staan garant voor

voedsel, onderwijs en medische hulp – zij het mondjesmaat; nu en dan bezoeken medische teams uit het buitenland de kampen om hoognodige operaties te verrichten. Maandelijks krijgt een Birmese vluchteling vijftien kilo rijst, één kilo gele bonen, 750 gram vispasta, 330 gram zout, één liter bakolie en 250 gram suiker. De gelukkigen hebben een lapje grond om zelf de nodige groenten te verbouwen, of ze kopen nu en dan een kip of varken. Bij de rivier onderaan de berg spelen kinderen, wassen moeders de kleren en doen vriendinnen al keuvelend hun haar. De huizen van bamboe en een bladerdak, dat

iedere twee jaar moet worden vervangen, maken de Karen zelf. Wie dat niet kan, wordt door de gemeenschap geholpen. Binnen vijf dagen staat er een stabiele eengezinswoning. In het regenseizoen liggen grote delen van het kamp onder water en zijn veel wegen onbereikbaar. De 'rijken' kunnen gebruikmaken van een elektriciteitsgenerator. Sowieso krijgt iedere familie wat keukengerei, slaapmaten, handdoeken, muskietennetten tegen malaria en een paar kleren. Daarmee moeten ze het doen. De toekomst is ronduit somber; er is alleen middelbaar onderwijs. Voor een schamel loontje kun je bij Thaise boeren aan de slag – of een illegale fabrieksbaan nemen, met gevaar van arrestatie – en met een vluchtelingenstatus kun je noch een Birmees, noch een Thais burger worden. Aan overplaatsing naar een ander land zitten ontelbaar veel haken en ogen; alleen wie bij de UNHCR kan aantonen in levensgevaar te verkeren, komt in aanmerking voor een langdurige selectieprocedure voor een nieuw bestaan. Terugkeer naar Birma is vanwege het aanhoudende geweld te gevaarlijk.

Burgeroorlog

De Karen vormen zestien procent van de in totaal vijftig miljoen inwoners van Birma. Een deel van hen is boeddhistisch, een deel animistisch, maar een groot deel is christelijk – te midden van een boeddhistische samenleving. De regerende

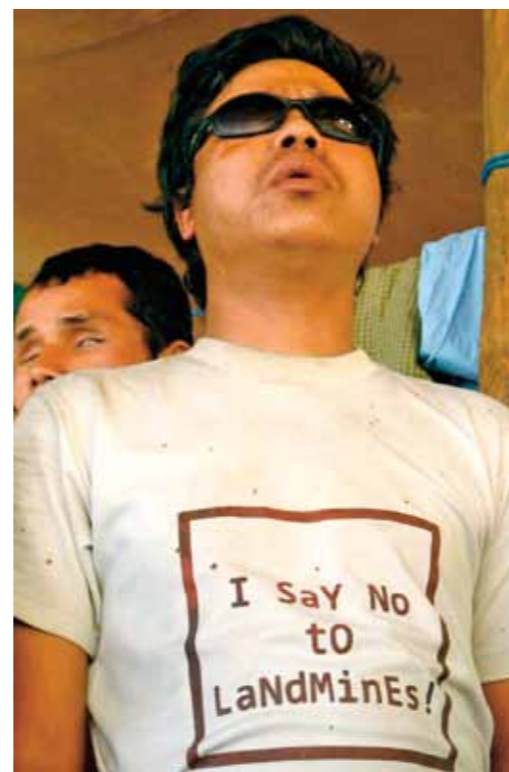
militaire junta onderdrukt christenen (maar ook moslims en hindoes) stelselmatig, omdat het christendom door de koloniserende Engeland in de negentiende eeuw Birma werd binnengebracht. Logischerwijs kwamen christenen – onder wie

Een haan heeft hier niets te zoeken, want steevast om zes uur 's morgens beginnen de studenten met hun liederen

veel Karen – na Birma's onafhankelijkheid in 1948 in de hoek terecht waar de grootste klappen vielen. Sinds die tijd zijn ze (net als andere Birmese minderheden) in gevecht met het keiharde regime – een 'vergeten' strijd, die niettemin de langste burgeroorlog uit de wereldgeschiedenis mag heten. Inzet voor de Karen: meer zelfbeschikking, gelijke rechten en een vredig leven in hun eigen staat, 'Kawthoolei' (Bloemenland, of: land zonder kwaad). Een ongelijke strijd ook; het Birmese leger is aanmerkelijk groter, en het Karenleger is onderling verdeeld omdat boeddhisten en christenen hun eigen weg gaan of elkaar aanvallen.

Gehandicaptenhuis

Vrijwel iedere gevluchte Karen is min of meer getraumatiseerd door het verleden. Platgebrande dorpen, extreem geweld,

executies, plunderingen, verkrachtingen, dwangarbeid, berovingen, verscheurde families en een vlucht door de jungle richting Thailand – iedereen kan erover meepraten. Wie in Birma blijft, wacht een zwaar leven. De 26-jarige Saw Ther Htoo uit Mae La vertelt: "Het leger van Birma mag elke Karen die ze buiten hun eigen gebied tegenkomen, doodschieten. Elk Karendorp dat ze tegenkomen, wordt platgebrand, de dieren worden vermoord. Ze geven niets om ons. We kunnen het aantal vermoorde Karen niet tellen." Saw Sayklernoo (25) ontvluchtte zijn dorp in 2008. Het was er gevaarlijk; twee á drie keer per jaar werd het aangevallen door het Birmese leger. "Ons dorp bestaat uit hutten van bamboe, niet van hout. Dat is goedkoper om te herbouwen als de Birmezen het weer in brand steken." Sayklernoo heeft één keer per jaar briefcontact met zijn familie die hij in Birma moest achterlaten. "Mijn vader overleed toen ik 9 was. Hij kreeg door friendly fire vier kogels door zijn hoofd. Drie broers en twee zussen van mij zijn overleden aan diverse ziekten, waaronder malaria; in ons dorp hadden we destijds geen dokter." De jungle is voor de Karen de veiligste plek in Birma om van A naar B te komen. Veel wegen zijn echter een mijnenveld, en om te voorkomen dat het Birmese leger hun dorpen aanvalt, omheinen de Karen soms zelf hun dorp met mijnen. In Mae La staat een gehandicaptenhuis waar de vele mijnen-slachtoffers – sommigen zijn zowel

hun armen als benen kwijt – gezamenlijk hun tijd doorbrengen met slapen, eten en zingen.

56 adoptiekinderen

De bijbelschool 'Kawthoolei Karen Baptist Bible School and College' aan de rand van Mae La, is voor veel jonge vluchtelingen een reden om naar het kamp te komen. Directeur Saw Simon heeft niet minder dan 56 kinderen geadopteerd, die allemaal gezellig in en om zijn huis wonen. Een haan heeft hier niets te zoeken, want steevast om zes uur 's morgens beginnen de studenten met hun liederen – luidkeels, zuiver en meerstemmig. Het onderwijsprogramma omvat vier studiejaar, inclusief semesters. Studenten volgen vakken als gespreksvoering, Engels, muziek, schrijfvaardigheid, filosofie en Grieks, maar ook stevige theologische kost, zoals het Oude en Nieuwe Testament, kerkgeschiedenis, ethiek, pastoraat en natuurlijk preekles. Studenten willen over het algemeen – als ze geld en reispassen krijgen – doorstuderen, leraar of zending worden. Saw Eh Poh hoorde op de bijbelschool altijd dat de Bijbel het enige medicijn is. Toen hij twee jaar geleden in de jungle doodziek met malaria op bed lag, was dat de zin die steeds door zijn hoofd schoot. Tot zijn verbazing daalde de koorts. "Soms klaag ik nog bij God: waarom zit ik in een vluchtelingenkamp? Maar ook dan is de Bijbel echt mijn gids. Ik lees dan bijvoorbeeld psalm 27: 'De HEER is mijn Licht, mijn Behoud, wie zou ik vrezen? Bij de HEER is mijn leven veilig, voor wie zou ik bang zijn?'"

Test

Ondanks de beloofde verkiezingen deze herfst lijkt het Birmese regime zijn koers niet te wijzigen; oppositieleider Aung San Suu Kyi, die in 1990 met haar Nationale

'We zien onze situatie als een test om steeds dichterbij Jezus te gaan leven'

Liga voor Democratie nog met grote meerderheid de verkiezingen won, mag niet meedoen, omdat in de nieuwe grondwet van het Birmese regime staat dat Birmezen die te nauwe banden hebben met buitenlanders, zich niet kandidaat mogen stellen. Hoe kansloos de situatie voor de christelijke Karen ook lijkt, hun geloof in God en een eigen staat houdt hen wonderwel op de been. "Jezus zegt dat we met

allerlei moeilijkheden te maken zullen krijgen als we Hem volgen," zegt student Hsa Bwea Say (22). "We zien onze situatie als een test om steeds dichterbij Jezus te gaan leven. Maar we hoeven ons geen zorgen te maken, want Hij heeft alles al overwonnen." Wijzend op de onafhankelijkheid van Israël in 1948: "Door Gods genade kreeg Israël een eigen land, een leven in vrijheid. We vertrouwen dus op God." Zijn vriend Saw Eh Pho valt hem bij. "Iemand heeft eens gezegd: 'Wees niet bang voor diegenen die je lichaam kunnen doden; wees bang voor hen die je ziel kunnen doden.' Wij lijden, maar het

Birmese leger kan onze hoop niet doden, want onze hoop ligt in God. Dat is tegelijk het motto van de Karen. Maar ons lijden is niet te vergelijken met Jezus, want Jezus had niet de kleinste zonde begaan, en werd toch gekruisigd." Nu mechanic of wetenschapper er voor Eh Pho niet in zit, wil hij graag een goede zending worden onder de Karen-vluchtelingen. "Toen ik 6 was, stierf mijn moeder aan kanker. Ze droeg mij – voordat ze stierf – op aan God, in de hoop dat ik een zending zou worden. Blijkbaar is haar gebed van toen na ál die jaren verhoord."

Tekst en beeld: Wilfred Hermans

Saw Eh Pho

Slachtoffers van landmijnen zingen liederen van hoop op God en hoop op vrijheid.